25/04/2022

Μήνυμα Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας για την Ημέρα των ANZACs

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Αρχιεπισκοπή Αυστραλίας

Για μια ευκαιρία αναστοχασμού, ιδίως υπό τη σκιά του πολέμου που μαίνεται στην Ουκρανία, κάνει λόγο ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας κ. Μακάριος, στο μήνυμά του για τη σημερινή εθνική εορτή της Αυστραλίας, την Ημέρα των ANZACs (Αυστραλιανό και Νεοζηλανδέζικο Εκστρατευτικό Σώμα – Australian and New Zealand Army Corps).

«Αν ανατρέξουμε πίσω στον χρόνο, θα συναντήσουμε νοερά τους ήρωες ANZACs σε κρίσιμες ιστορικές καμπές να υπερασπίζονται οικουμενικές αξίες, όπως την ελευθερία, τη δικαιοσύνη, την ειρήνη και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια», υπογραμμίζει χαρακτηριστικά ο Αρχιεπίσκοπος, επισημαίνοντας ότι πρόκειται για μια διαπίστωση που οι Έλληνες, και ειδικότερα οι καταγόμενοι από την Κρήτη, μπορούν να την επιβεβαιώσουν, περισσότερο ίσως από κάθε άλλο πολίτη της χώρας.

Κλείνοντας, ο Σεβασμιώτατος τονίζει πως οι ANZACs «μας δίδαξαν και συνεχίζουν να μας διδάσκουν ως σήμερα, με το παράδειγμά τους» – μεταξύ άλλων, «να μην επαναπαυόμαστε στη δική μας ασφάλεια» – ενώ καλεί σε απόδοση φόρου τιμής δια της υποσχέσεως «ότι θα πορευόμαστε αταλάντευτα στην οδό όπου κι εκείνοι βάδισαν, και ότι δε θα τους λησμονήσουμε ποτέ!».

Αναλυτικά, το μήνυμα του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Μακαρίου για την Ημέρα των ANZACs αναφέρει τα εξής:

Επέτειοι σαν τη σημερινή συνιστούν ευκαιρίες για αναστοχασμό γύρω από το ιστορικό βάρος σημαντικών γεγονότων του παρελθόντος, καθώς επίσης για την άντληση πολύτιμων διδαγμάτων με διαχρονική αξία.

Η Ημέρα των ANZACs, ημέρα που το αυστραλιανό έθνος τιμά τους άνδρες και τις γυναίκες του, που έχουν αγωνιστεί με ήθος και ευσυνειδησία, θυσιάζοντας ακόμα και τις ζωές τους, για υψηλά ιδανικά, είναι μια τέτοια ευκαιρία αναστοχασμού, ιδίως υπό το φως του συνεχιζόμενου πολέμου στην δοκιμαζόμενη Ουκρανία, μετά από την εισβολή των ρωσικών στρατιωτικών δυνάμεων.
Αν ανατρέξουμε πίσω στον χρόνο, θα συναντήσουμε νοερά τους ήρωες ANZACs σε κρίσιμες ιστορικές καμπές να υπερασπίζονται οικουμενικές αξίες, όπως την ελευθερία, τη δικαιοσύνη, την ειρήνη και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Ως Έλληνες στην καταγωγή, διαθέτουμε το προνόμιο -περισσότερο ίσως από τους υπόλοιπους συμπολίτες μας εδώ στην Αυστραλία- να μπορούμε να επιβεβαιώσουμε αυτήν την ιστορική διαδρομή των ANZACs, καθώς σε μεγάλο βαθμό εφάπτεται με τη διαδρομή των ηρωικών προγόνων μας κατά τον προηγούμενο αιώνα.

Όσοι καταγόμαστε, μάλιστα, από τη μαρτυρική Κρήτη, αισθανόμαστε σήμερα τεράστια συγκίνηση, καθώς αξιωνόμαστε να τιμήσουμε και τους Αυστραλούς που αγωνίστηκαν στο πλευρό των παππούδων μας, υπερασπιζόμενοι την ελευθερία του νησιού μας και τις πανανθρώπινες αξίες ενάντια στη βαρβαρότητα και τη βία της ναζιστικής εισβολής. Τους οφείλουμε αιώνια ευγνωμοσύνη για το θάρρος, την ανιδιοτέλεια και την αλληλεγγύη που επέδειξαν προς τον ελληνικό λαό και

ειδικότερα προς τον λαό της Κρήτης.

Τους οφείλουμε ευγνωμοσύνη όχι μόνο για ό,τι έκαναν τότε, στο σχετικά μακρινό παρελθόν, αλλά και για ό,τι μάς δίδαξαν και συνεχίζουν να μάς διδάσκουν ως σήμερα, με το παράδειγμά τους:

Να μη σιωπούμε ενώπιον της αδικίας, να μην επαναπαυόμαστε στη δική μας ασφάλεια, αδιαφορώντας για τους άλλους λαούς οι οποίοι δοκιμάζονται, αλλά να υπερασπιζόμαστε με όσες δυνάμεις διαθέτουμε το δίκαιο και τις πανανθρώπινες αρχές και αξίες.

Εορτάζοντας υπερήφανα τη φετινή Ημέρα των ANZACs, καταθέτουμε με συγκίνηση δύο υποσχέσεις: Ότι θα πορευόμαστε αταλάντευτα στην οδό όπου κι εκείνοι βάδισαν, και ότι δε θα τους λησμονήσουμε ποτέ!

Η Ημέρα των ANZAC

Αποφράδα ημέρα η 25η Απριλίου 1915 για την Αυστραλία, αλλά και ημερομηνία – σταθμός για τη σφυρηλάτηση της εθνικής της ενότητας.

Το πρωινό της 25ης Απριλίου του 1915, 15.000 άπειροι αυστραλοί και νεοζηλανοί στρατιώτες, κατόπιν διαταγής των άγγλων αξιωματικών τους, αποβιβάστηκαν στις ακτές της Καλλίπολης στα Δαρδανανέλια, κατά τη διάρκεια του Α’ Παγκοσμίου Πολέμου. Στόχος τους να καταλάβουν τα Στενά και να επιτρέψουν στους ρώσους συμμάχους τους στην «Αντάντ» να περάσουν με τα πλοία τους τον Ελλήσποντο και να ανοιχτούν στο Αιγαίο και τη Μεσόγειο.

Παρά το γεγονός ότι ο Α’ Παγκόσμιος Πόλεμος δεν απειλούσε άμεσα την εδαφική ακεραιότητα της Αυστραλίας, η τότε κυβέρνηση της χώρας αποφάσισε, ως μέλος της βρετανικής κοινοπολιτείας και λόγω συνταγματικής της υποχρέωσης απέναντι στη Μεγάλη Βρετανία, να λάβει μέρος στον πόλεμο. Στην Καλλίπολη θα ήταν η πρώτη φορά που η νεοσύστατη Αυστραλιανή Αυτοκρατορική Δύναμη, όπως ονομάστηκε η στρατιωτική δύναμη των Αυστραλών που στάλθηκε στην Ευρώπη, θα έπαιρνε μέρος σε πολεμική αναμέτρηση.

Όλα ξεκίνησαν ένα πρωινό του Νοεμβρίου του 1914, όταν από το λιμάνι Όλμπανι της Δυτικής Αυστραλίας έφυγαν η 1η Μεραρχία Πεζικού και η 1η, η 2η και η 3η Ελαφρά Ταξιαρχία Ιππικού. Αρχικά ήταν προγραμματισμένο να ταξιδέψουν στη Βρετανία, όπου και θα εκπαιδεύονταν. Η έλλειψη υποδομής, όμως, είχε ως αποτέλεσμα να μεταφερθούν σε εκπαιδευτικά στρατόπεδα των συμμαχικών δυνάμεων στην Αίγυπτο. Παρέμειναν εκεί για περίπου τρεις μήνες. Εν τω μεταξύ, έφταναν στην Αίγυπτο και άλλοι αυστραλοί στρατιώτες.

Στις αρχές Μαρτίου του 1915 δόθηκε η ειδοποίηση από την κεντρική διοίκηση των συμμαχικών δυνάμεων για την εκστρατεία κατάληψης των Στενών των Δαρδανελίων και η στρατιωτική δύναμη των Αυστραλών και Νεοζηλανδών θα χρησιμοποιούνταν γι’ αυτή την επιχείρηση. Στην Ελλάδα, ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ελπίζοντας ότι η κατάληψη των Δαρδανελίων θα είχε ως αποτέλεσμα τη διεκδίκηση της Κωνσταντινούπολης έδωσε την άδεια στη Μεγάλη Βρετανία να χρησιμοποιήσει τη Λήμνο ως ναυτική βάση.

Έτσι, στις 4 Μαρτίου 1915 οι πρώτοι Αυστραλοί και Νεοζηλανδοί στρατιώτες από τις ANZAC (Australian and New Zealand Army Corps) πάτησαν για πρώτη φορά το πόδι τους σε ελληνική γη. Το λιμάνι του Μούδρου με τα απάνεμα νερά του, τους υποδέχτηκε. Η στεριά, όμως, δεν ήταν και τόσο φιλική γι’ αυτούς. Η ξερή γη, έντονο χαρακτηριστικό της Λημνιακής φύσης, οι γυμνοί λόφοι και η έλλειψη νερού δεν υπόσχονταν την καλύτερη διαμονή. Παρόλα αυτά, για πολλούς το

ηφαιστειογενές τοπίο της Λήμνου ήταν ασυγκρίτως καλύτερο από την έρημο και τη ζέστη της Αιγύπτου. Οι πρώτες εντυπώσεις του στρατιώτη Τ. Α. Μάιλς για τους Έλληνες: «Οι κάτοικοι του νησιού ζουν σε πρωτόγονες συνθήκες. Έχουν μικρά σπίτια και αρκετοί από τους άνδρες φορούν προβιές αρνιών και περπατούν ξυπόλυτοι ή φορούν σκληρά παπούτσια».

Οι ξένοι στρατιώτες άρχισαν σιγά-σιγά να ξεθαρρεύουν και να συναναστρέφονται τους ντόπιους. Ο σηματωρός Ν.Κ. Χάρβεϊ γράφει στα απομνημονεύματά του: «Δεν είχαμε αρκετά ξύλα, σε αντίθεση με το αλκοόλ που ήταν μπόλικο, κάθε μαγαζί στη Λήμνο μέχρι το τέλος του Μαρτίου πουλούσε μπύρα και κονιάκ. Υπήρχε έλλειψη καύσιμων ξύλων. Οι κάτοικοι χρησιμοποιούσαν μικρά κομμάτια κάρβουνου για να μαγειρέψουν. Μετά ήρθε το Πάσχα τους και με μεγάλη περιέργεια παρακολουθούσαμε τον τρόπο με τον οποίο το γιόρταζαν. Οι καμπάνες των εκκλησιών τους χτυπούσαν συχνά και για δύο περίπου μέρες δεν σταματούσαν καθόλου. Την ημέρα του Πάσχα ήρθαν στο στρατόπεδο οι Έλληνες και μας πρόσφεραν κόκκινα αυγά και άλλα δώρα».

Στις 20 Απριλίου 1915 το λιμανάκι του Μούδρου πλημμύρισε από πολεμικά πλοία των συμμαχικών δυνάμεων. Ο Τ. Α. Μάιλς γράφει: «Κανένα άλλο λιμάνι του κόσμου εκείνες τις μέρες δεν είχε περισσότερα πλοία απ’ αυτό το λιμανάκι της Λήμνου». Είχε έλθει η ώρα της μάχης. Οι Αυστραλονεοζηλανδοί ξεκίνησαν από την ελληνική γη το απόγευμα της 24ης Απριλίου για να επιτεθούν στην Καλλίπολη και να πάρουν τον έλεγχο των Στενών από τους Τούρκους.

Οι επιχειρήσεις, που κράτησαν έως τον Ιανουαρίου του 1916, στέφθηκαν από παταγώδη αποτυχία. Κάπου 2.000 Αυστραλοί βρήκαν τραγικό θάνατο εκείνο το πρωινό της 25ης Απριλίου 1915, αφού οι Τούρκοι, που ανήκαν στο αντίπαλο στρατόπεδο των «Κεντρικών Δυνάμεων», τους περίμεναν κρυμμένοι στις ακτές της Καλλίπολης και τους αποδεκάτισαν. Τους επόμενους μήνες άλλοι 11.000 αυστραλοί και νεοζηλανδοί στρατιώτες άφηναν την τελευταία τους πνοή στα μέρη εκείνα. «Χρειάστηκαν 10 χρόνια για να παρθεί η Αρχαία Τροία που βρισκόταν στα ίδια Στενά. Τώρα καταλαβαίνω πόσο δύσκολο είναι να κατακτήσουμε τα Στενά αυτά» παραδέχτηκε ο στρατηγός της συμμαχικής δύναμης, σερ Ιαν Χάμιλτον, μετά την πρώτη μάχη στα Δαρδανέλια.

Η σφαγή στάθηκε αφορμή για να δημιουργηθεί κλίμα εθνικής ομοψυχίας στην Αυστραλία και να πάρει σάρκα και οστά το όνειρο της δημιουργίας του Αυστραλιανού έθνους. Το 1901 οι βρετανικές αποικίες της Αυστραλίας είχαν ενωθεί και είχαν δημιουργήσει το ομόσπονδο αυστραλιανό κράτος, που όμως δεν είχε ακόμα συνοχή, κάτι που του έδωσε η θυσία της Καλλίπολης.

Στην απόβαση της Καλλίπολης πήραν μέρος και 12 ελληνοαυστραλοί: ο δεκανέας Τζακ Μαρκ, ο υποδεκανέας Τζον Ζαβιτσάνος και οι στρατιώτες Πέρσυ Κουκουσάκης, Κώστας Αρώνης, Γιώργος Κρίτον, Ρόμπερτ Κρόκος, Άθα Χάλκας, Λεωνίδας Μανούσου, Γιώργος Πάπας, Πίτερ Ράντος, Ρόι Ραλφ και Αναστάσιος Ρεμπέα. Ο μόνος άτυχος υπήρξε ο 24χρονος μάγειρας Πίτερ Ράντος, που έπεσε στο πεδίο της μάχης.

Κάθε χρόνο στις 25 Απριλίου η Αυστραλία τιμά με εκδηλώσεις σε ολόκληρο τον κόσμο την επέτειο αυτή, με επίκεντρο την Καλλίπολη. Στη Λήμνο, όπου αποτέλεσε πέρασμα για την απόβαση της Καλλίπολης και πολλοί Αυστραλοί βρήκαν καταφύγιο μετά την καταστροφή, υπάρχουν δύο στρατιωτικά νεκροταφεία και ένα μνημείο για να θυμίζουν το πέρασμα των Αυστραλονεοζηλανδών από την ελληνική γη.

(Με πληροφορίες από: sansimera.gr)